

Javorniški Mesečnik

Interno glasilo Astronomskega Društva Javornik
<http://www.javornik-drustvo.si>

Letnik IV, Številka 5, Maj 2003
ISSN 1581-1379

Poročilo predsednika o delu društva v letu 2002

V letošnjem letu smo nadaljevali z običajnimi aktivnostmi, to so mesečna predavanja v organizaciji Bernarda Ženka, organizacijo mladinskega tabora na Medvedjem brdu, opazovanja spremenljivk meteorjev in drugo.

Teleskop Meade, CCD kamero in računalnik smo uspešno uglasili. Začeli smo intenzivno uporabljati opremo. Posneli smo nekaj 10 meglenic in galaksij, z uporabo filtrov smo delali tudi barvne fotografije. Nadaljevali smo z opazovanjem spremenljivk, tu sta bila najbolj aktivna Teja Fabjan vizualno, in Mare Pust (CCD fotografija). Pri opazovanju neba smo začeli uporabljati tudi digitalni fotoaparati in webcam.

V letu 2001 smo imeli, prvič od kar stoji observatorij, vlom, v tem letu se je to še trikrat ponovilo. Vzeli so nam nekaj opreme in računalnik. Kupola je ostala nedotaknjena.

Izguba opreme je nekoliko zavrla naše delo. To nas je spodbudilo, da smo začeli razmišljati o boljši zaščiti prostorov. Zazidali smo eno okno, na druga pa smo dali močnejša polkna in jih tudi zaščitili z rešetkami.

- * **Video opazovanje meteorjev.** Ena od pomembnejših stvari, ki je bila dokončana letos, je projekt za video opazovanje meteorjev. Vse potrebno za to je postavil naš član Stane Slavec na svoji domači hiši. Sistem je sestavljen iz kamere, fotografskega objektiva, ojačevalca slike, računalnika za zajemanje slike in softvera za analizo slike in za iskanje meteorjev.
- * **Alpe Adrija.** Dne 2.6. smo se na Reki na Hrvaškem zbrali predstavniki astronomskih društev iz Hrvaške, Italije in Slovenije na srečanju neformalnega združenja Alpe Adrija. Iz našega društva sta se udeležila srečanja Mihela in Stane. Poudarek srečanja je bil na predstavitvi dela društev pri nastajanju zakona proti svetlobnemu onesnaževanju. Gostitelj nam je pokazal nov observatorij, ki ga je sponzoriralo mesto. Prav tako jim mesto Reka plačuje enega zaposlenega. Observatorij je odprt za javnost vsak četrtek ob 21 uri.
- * **Svetlobno onesnaženje.** Glavni poudarek tega srečanja je bilo delo pri pripravi zakonov o omejevanju svetlobnega onesnaženja. Zato smo se dogovorili za naslednji sestanek srečanja Alpe Adrija v Trstu, kjer bi širši javnosti Italije, Slovenije in Hrvaške s pomočjo tiskovne konference predstavili

problem svetlobnega onesnaženja.

Na tem srečanju bi vsa astronomska društva javno podpisovala tudi apel vladam vseh treh držav za sprejetje zakonov proti svetlobnemu onesnaženju.

- * **Tabor 2002.** Od 10. do 17. avgusta je na Medvedjem brdu potekal že triindvajseti tabor, ki ga je organiziralo Astronomsko društvo Javornik. Tabora se je udeležilo 29 mladih od tega dva gosta iz Francije. Na taboru je delalo pet mentorjev in dva somentorja. Delo je bilo razdeljeno v štiri skupine: astrofizika (mentor Primož Kajdič, somentor Samo Smrke), astrofoto (mentor Primož Kuk, somentor Iztok Levac), splošna skupina (mentorja Stane Slavec in Mitja Šiška) ter skupina za spremenljivke (mentor Nikolaj Štrifof). Podnevi se je zbujanje začelo okrog 12. ure in po kosilu so je začelo delo, kot je preračunavanje meritev in ostale obveznosti udeležencev. Proti večeru so se ponavadi vrstila predavanja, tematika je bila večinoma astronomska.
- * **Opazovanje Perzeidov.** Letos smo si obetali zanimivo predstavo meteorskega roja Perzeidi, zato smo se v skupini Astrofizika na poletnem taboru Astronomskega društva Javornik odločili, da ga bomo v noči iz 12. na 13. avgust opazovali. Luna nam letos ni delala težav, saj je bil 8. avgusta mlaj. Zato pa smo imeli nekaj več težav z oblaki, ki so nam po dobrih dveh urah opazovanj prekrili nebo. Nastopili so ravno takrat, ko naj bi se začel višek aktivnosti Perzeidov. Pozneje se je izkazalo, da je ta višek nastopil nekoliko prej, okrog 22^h00^m po našem času, ko smo še lahko opazovali.
- * **IMC 2002.** Poročilo z mednarodne meteorske konference IMC 2002, mesto Frombork, Poljska. Letošnjega IMC-ja sta se iz našega društva udeležila dva člana: Urška Pajer in Stane Slavec. Poljaki so si letos za kraj dogajanja izbrali Kopernikovo mesto Frombork, ki leži na obali Baltika na skrajnem severovzhodu Poljske. Konferenca je potekala po ustaljenem programu. Prvi dan nastanitev v hotelu Kopernik, nato pa so sledili trije delovni dnevi s predstavitvijo posameznih referatov. Letošnja udeležba je bila po številu udeležencev nekoliko manjša kot lanska v Sloveniji. Skupno je bilo predstavljenih 25 referatov iz 13 držav: Slovenije, Hrvaške, Romunije, Rusije, Belorusije, Bolgarije, Kitajske, Belgije, Nizozemske, Francije, Anglije, Nemčije in Poljske.
- * **Opazovanje Leonidov.** Letos je bila še zad-

V A B I L O

Vabimo vas na mesečni sestanek, ki bo v torek 20. 05. 2003 ob 18^h v predavalnici F4 Fakultete za matematiko in fiziko, Jadranska 19, v Ljubljani. Glavni del sestanka bo predavanje:

60 centimetrski teleskop Deltagraph

Herman Mikuž

Predstavljal bom najnovejšo pridobitev observatorija Črni Vrh: 60 centimetrski teleskop Deltagraph.

Vabljeni!

Bernard, bernard.zenko@ijs.si

nja možnost za opazovanje meteorskega dežja Leonidov v tem ciklu Leonidov. Leta 2028 bo Jupiter zmotil orbito meteoroidnega vlakna, tako da dežja takrat ne bomo videli. Po različnih motenjnih meteoroidnega vlakna lahko dež Leonidov pričakujemo šele leta 2099.

Opazovanje Leonidov na Javorniku je žalostno propadlo zaradi slabega vremena.

V nadaljevanju se bomo še naprej ukvarjali z CCD fotografijo, predvsem za opazovanje spremenljivk in morda tudi supernov v drugih galaksijah. V načrtu imamo nakup nove CCD kamere in računalnika.

Nadaljevali bomo z mesečnimi predavanji. Zaradi velikega zanimanja razmišljamo, da bi organizirali dva astronomska tabora. Naše delo bi radi približali mlademu rodu, zato smo začeli intenzivneje sodelovati s šolami. V načrtu imamo astronomska srečanja na šolah. V tem trenutku se dogovarjamo za tako srečanje na eni od osnovnih šol na Vrhniki.

Z Astronomskim društvom Kmica ustanovljamo Slovensko Astronomsko Zvezo. Ko bomo ustanovili Zvezo, bomo povabili vanjo tudi druga astronomska društva.

Borut Jurčič Zlobec, zlobec@torina.fe.uni-lj.si

Planeti v maju

(Efemeride si lahko ogledate tudi v reviji Življenje in tehnika.)

- ★ **Merkur** je v ozvezdju Oвна viden le v prvem delu meseca zvečer, ko zaide približno uro za Soncem.
- ★ **Venera** je maja Danica. Vzhaja približno uro pred Soncem. Sredi meseca se iz ozvezdja Rib preseli v ozvezdje Oвна.
- ★ **Mars** je sprva viden od pol treh zjutraj, nato pa vzhaja vedno bolj zgodaj; konec meseca ga lahko opazujemo že kmalu po eni. Giblje se v ozvezdju Kozoroga.
- ★ **Jupiter** je sprva viden do približno treh, nato pa zahaja vedno bolj zgodaj; konec meseca zaide že

pred eno uro zjutraj. Nahaja se v ozvezdju Raka.

- ★ **Saturn** je v ozvezdju Bika viden zvečer. Sprva zahaja okoli polnoči, nato pa vedno bolj zgodaj; konec meseca zaide kmalu po deseti.
- ★ **Uran** sprva vzhaja malo pred četrto, nato pa vedno bolj zgodaj; konec meseca ga lahko opazujemo že od pol dveh. Giblje se v ozvezdju Vodnarja.

5. maja nastopi maksimum meteorskega roja Eta Akvaridov s 50 utrinki na uro.

Urška, urska.pajer@yahoo.com

Meteorji v maju

η Akvaridi – ETA

Ta kometni drobir komet 1P/Halley (njegovi so tudi Orionidi v Oktbru) je aktiven kot meteorski roj η Akvaridov od 19.4. do 28.5, z maksimumom 6.5. ob 11^h30^m UT (ponedeljek/torek) z ZHR, ki občasno lahko doseže tudi 60. 9.5. je prvi krajec, tako da jih ob maksimumu Luna še ne bo preveč motila. Ker je njihov radiant nizko nad obzorjem $\alpha = 338^\circ$ in $\delta = -1^\circ$, so v polnem sijaju vidni samo z južne poloble, mi pa ob maksimumu lahko pričakujemo največ okoli 20 meteorjev. ZHR se vzpne na južni polobli nad 30 od 3 do 10.5., poveča pa se tudi na naši geografski širini. Radiant se vzpne dovolj visoko za opazovanja v jutranjih urah.

Mihaela, mtriglav@yahoo.com

Javorniški Mesečnik izdaja Astronomsko društvo Javornik, Ljubljana / ISSN 1581-1379 / urednik Aram Karalič / izhaja v prvi polovici meseca / prejema ga brezplačno vsi člani Astronomskega društva Javornik / prispevke pošljite na naslov aram.karalic@yahoo.com / **ROK ZA ODDAJO PRISPEVKOV JE ZADNJI DAN V MESECU** / prispevkov ne lektoriramo / stavljeno v L^AT_EXu